

A photograph of two men standing in a kitchen or food service area. The man on the left is wearing a dark blue sweater and has a neutral expression. The man on the right is wearing a light-colored patterned button-down shirt and is smiling. They are standing behind a stainless steel counter with a sink. In the background, there is a large stainless steel range hood and various kitchen items. A large white quote is overlaid on the image.

“Het vmbó ontwikkelt en vernieuwt zich continu. Dat vraagt om bijscholing.”

Meet Arjen & Jeroen

Arjen Daelmans (Stichting Platforms vmbo) en Jeroen de Weger (OCW) over de plannen voor de komende tijd.

Goed nieuws voor alle docenten die werkzaam zijn binnen het vmbo en hun kennis up-to-date willen houden: onlangs werd de financiering voor Bijscholingvmbo.nl met een jaar verlengd. Arjen Daelmans (voorzitter Stichting Platforms vmbo), en Jeroen de Weger (teamleider vmbo van het Ministerie van OCW) bespreken het succes van het programma, het belang van buitenschools leren (voor leerlingen én docenten) en kijken vooruit: wat zijn de plannen voor de komende tijd?

Jeroen de Weger is teamleider vmbo en daarmee verantwoordelijk voor alles wat vmbo-gerelateerd is op het ministerie van OCW, van bevoegdheden tot bijscholing en het curriculum. Arjen Daelmans is voorzitter van de Stichting Platforms vmbo. Ze treffen elkaar vandaag op het Stedelijk College Eindhoven, de school waar Arjen opleidingsdirecteur vmbo is, tijdens een werkbezoek van Jeroen. Het gesprek heeft een feestelijke aanleiding: het programma Bijscholingvmbo.nl kreeg onlangs vanuit het ministerie van OCW financiering toegezegd voor nog een jaar.

Dat onderstreept wel het belang dat er gehecht wordt aan de bijscholing. Telt dat bij het vmbo meer dan bij de andere schoolsoorten?

Jeroen de Weger: "Bijscholing is binnen het vmbo inderdaad enorm belangrijk. In de eerste plaats omdat het vmbo zich continu ontwikkelt en vernieuwt. De ontwikkelingen binnen de verschillende vakgebieden gaan zo snel dat het bijna niet bij te houden is. Bij avo-vakken wordt een keer per tien of vijftien jaar het curriculum geüpdatet. Bij de beroepsgerichte vakken wordt er elk jaar aan gesleuteld en bovendien komen er elk jaar nieuwe keuzevakken bij. Dat vraagt om bijscholing.

Daarnaast is het vmbo is meer dan andere schoolsoorten gewend om mee te bewegen met de leerlingpopulatie. Er wordt ingespeeld op behoeften van leerlingen, op de motivatie, de behoefte aan ondersteuning, er gebeurt dus enorm veel op didactisch en pedagogisch vlak. Denk aan LOB en de rol van de docent als coach in de praktijkgerichte programma's. Dat vraagt veel van docenten en het gaat om competenties die je niet vanuit de lerarenopleidingen meekrijgt. Dan is het belangrijk dat er een goed bijscholingsaanbod is."

De bijscholing trokken de afgelopen jaren 25 duizend deelnemers. Er is een gat in de markt aangeboord.

Arjen Daelmans: "De bijscholing is dan ook echt toegesneden op de praktijk. Je kunt als docent een gerichte training volgen die precies aansluit bij wat jij nu nodig hebt. En dan niet in de vorm van

een vierjarig traject, maar in blokken van een of twee dagen. De bijscholing draait altijd om direct toepasbare kennis en kunde: wat je vandaag leert, kun je morgen toepassen in de klas. Dat is al zo sinds de start van het project zeven jaar geleden, bij de introductie van het nieuwe vmbo en de beroepsgerichte profielen."

Jeroen: "Die profielen werden destijds ook ingevoerd om het onderwijs meer up-to-date te maken. Die vraag is gebleven. Er verschijnen elk jaar nieuwe keuzevakken. De afgelopen jaren waren dat er vijf tot tien per jaar, het afgelopen jaar was het - door corona - iets rustiger. In totaal zijn er nu tegen de tweehonderd keuzevakken. Daar zit veel vernieuwing in en het gaat vaak om onderwerpen waarover praktijkdocenten het in hun opleiding niet hebben gehad, dus daar is behoefte aan bijscholing."

Wat zien jullie nog meer als de kracht van het programma?

Arjen: "Wat ik persoonlijk heel sterk vind, is dat de trainingen door zoveel verschillende partijen worden gegeven. Fontys is bijvoorbeeld betrokken bij de bijscholing D&P, en Aeres bij de bijscholing Groen. Bij Techniek en Zorg en Welzijn zijn er veel bedrijven die scholing verzorgen, daarnaast zijn er trainingen van onafhankelijke deskundigen en van docenten die hun kennis en ervaring aan collega's doorgeven. Hoe mooi is het als mensen uit de praktijk informatie en ervaring delen met de vmbo-docenten, die het weer door kunnen geven aan de leerlingen? Daarnaast krijgen we ook terug dat docenten het heel fijn vinden dat ze tijdens de bijscholing met gelijkgestemde collega's ervaringen kunnen uitwisselen. De bijscholing is inspirerend!"

Op dit moment zijn er drie thema's voor de bijscholing: praktijkgerichte programma's, school-examinering en beroepsgerichte profielen. Zien jullie mogelijkheden om het aantal thema's uit te breiden?

Jeroen: "Een van de onderwerpen waar we het nu met de minister over hebben, is hoe je het vmbo-onderwijs meer zou kunnen verbinden met leren buiten de school. ►

Ik kan me voorstellen dat 'buitenschools leren' ook binnen de bijscholing een extra thema kan worden. Het opzetten en onderhouden van een bedrijfsnetwerk is namelijk echt een kunde. Je moet leren hoe het is om bedrijven te contacteren, en ook hoe leerlingen veranderen doordat ze leren buiten de school."

Arjen: "Bij het praktijkgerichte programma geven de collega's inderdaad aan dat je als docent echt een andere rol hebt. Het opbouwen en onderhouden van een netwerk met bedrijven, daarvoor heb je andere en nieuwe competenties nodig. Die moet je als docent nieuw ontwikkelen, want ze worden nog niet onderwezen op de docentenopleidingen. Ze komen nu al aan bod in de bijscholingen voor de praktijkgerichte programma's, maar er is nog veel meer mogelijk. Het zou mooi zijn als die een aparte plek zouden krijgen in de bijscholingen."

Waarom is dat buitenschoolse leren eigenlijk voor leerlingen zo belangrijk?

Jeroen: "Omdat je daardoor ziet welke competenties en vaardigheden de leerlingen écht nodig hebben. Ik heb mij destijds bezig gehouden met de opzet van de Leerwerktrajecten. Leerlingen werken in zo'n traject drie of vier dagen per week in een bedrijf. Die leerlingen veranderden daardoor. Voor docenten was dat in het begin een schok: de leerlingen kwamen terug op school met actuele praktijkervaring en soms leidde dat tot pijnlijke momenten. Bijvoorbeeld als ze op school nog een traditionele kassatraining kregen en in een bedrijf met een moderne scankassa werkten. Het onderstreept hoe belangrijk kennis van de actuele kennis van de beroepspraktijk is, juist voor het vmbo, met alle beroepsgerichte vakken. De kwaliteit van het onderwijs staat of valt met of je als docent je kennis up-to-date houdt."

De havo kijkt intussen naar het vmbo en is bezig met het ontwikkelen van een eigen praktijkvak, havoP.

Arjen: "Het zou mooi zijn om de havo-collega's er ook bij te halen. We hebben voor de bijscholingen een structuur gevonden die goed werkt. De vraag is nu: hoe zouden we die goedlopende structuur ook kunnen gebruiken voor HavoP, of andere praktijkvakken?"

Jeroen: "Als het gaat om praktijkgerichte vakken zijn de verschillen tussen vmbo en havo niet groot. De vaardigheden waar het om gaat, zijn hetzelfde."

Arjen: "Het zou ook mooi zijn om daarmee als vo iets gezamenlijks uit te stralen. Als we de schotten tussen de onderwijssoorten willen weghalen, moeten we ook hierover nadenken!"

De bijscholingen leiden intussen niet tot een extra aantekening op je lesbevoegdheid.

Jeroen: "Dat is het enige nadeel van de huidige opzet. Als je de lerarenopleiding volgt, heb je na vier jaar een bevoegdheid en een diploma. Bijscholing leidt niet tot extra bevoegdheden. Het gaat bij de bijscholingen om praktische kennis van nú, die nú toepasbaar is. Dat je de kennis direct in de les kunt gebruiken is de grote kracht, maar het zou mooi zijn als we er iets meer van konden maken, zodat je er ook morgen en overmorgen wat aan hebt. Dat is iets waar we nu over nadenken: hoe kunnen we dat vormgeven?"

Arjen: "Hier op het Stedelijk College Eindhoven werken we nu met een nieuwe systematiek voor ontwikkelgesprekken, waarbij we ook kijken naar competenties. Flexibiliteit is bijvoorbeeld een competentie waar best iets te halen is. Hoe kun je wat je in scholing leert en de competenties die je opdoet, vertalen in het ontwikkelsysteem? Dat zou een denkrichting kunnen zijn."

Tot slot: wat is de stip op de horizon, als het gaat om de bijscholingen?

Arjen: "Ik denk dat we de doelgroepen nog kunnen uitbreiden. Hier op het Stedelijk College Eindhoven komt iemand van bijvoorbeeld ASML af en toe een gastles geven. Hoe mooi zou het zijn als die ook als hybride docent aan de slag kon, en de benodigde scholing dan via Bijscholingvmbo.nl kon volgen? Ook hier zou je met de bijscholingen modulair kunnen werken. Dat zou een versterker kunnen zijn voor de verbinding tussen het bedrijfsleven en het onderwijs."

Jeroen: "Vmbo-scholen zouden echt middenin de samenleving moeten staan. We halen nu kennis binnen, bijvoorbeeld door samenwerkingen met bedrijven, maar je kunt ook mensen binnenhalen. Ik geloof erg in kruisbestuivingen als manier om leerlingen gevarieerd onderwijs aan te bieden en voor te bereiden op het vinden van een plek in de maatschappij. De bijscholingen zou daarin een centrale rol kunnen spelen."

Arjen: "Het gaat om de beroepsgerichte vakkennis, dáár zit de meerwaarde. Daar vinden mensen elkaar. Dus laten we daar volop gebruik van maken." ■

Wil je je inschrijven voor
trainingen op BijScholingVmbo.nl?
Maak een keuze uit het cursusaanbod
beroepsgericht, schoolexaminering en
praktijkgerichte programma's.

Juist voor het vmbo, met de beroepsgerichte vakken, is het belangrijk om je kennis up-to-date te houden. Het vmbo zou nog meer middenin de samenleving kunnen staan. En bijscholing kan daarbij helpen.